

TEZGA

Prvi put sam ga sreo pre nekoliko godina u Rakovcu. Selo je 14. jula slavilo Svete vrače Kozmu i Damjana i u centru sela su bile postavljene tezge, na kojima su se prodavali razni suveniri, domaća rakija, pršuta, med, kolači, odevni predmeti... Njegova tezga je bila ušuškana između velikih, natkrivenih tezgi i sastojala se od malog stola, otprilike metar širine i pola metra dužine. Bile su julske pripeke i nosio je crni šešir širokog oboda. Sedeo je na niskoj hoklici i gledao ispred sebe. Ono što mi je privuklo pažnju nije bio toliko njegov izgled, ni njegova „poni“ tezga, već ono što se na njoj nalazilo. Pred njim su ležala tri kišobrana. Otvarao je jedan po jedan. Prvi nije imao sve žbice. Drugom su žbice probile platno, treći se sa preostalim žbicama otvarao nagore. Otvarajući kišobrane vikao je: „Gospodo, ovo su posebni zvezdani brodovi. Kada kupiš ovaj kišobran, sačekaj snažnu oluju i dozvoli da ti vetar istragne kišobran iz ruku i ponese ga uvis. Tada kišobran postaje brod, koji leti ka zvezdama. I tvoja duša će strelovito poleteti za njim. Sa svojom dušom pošalji ka zvezdama i najveću želju. Uskoro će ti se ispuniti“.

Mali Damjan je bio prvi koji je dovukao roditelje do tezge i nagovorio ih da mu kupe jedan od kišobrana. Roditelji su mu nevoljno ispunili želju, no Gringo (kako su zbog šešira seljaci nazvali prodavca), rekao je dečaku: „Uz kišobran ide i priča: *U jednom selu je živio dečak, koji je imao dve želje – da dobije brata ili sestru i da njegov otac prestane da se opija, jer onda tuče i mamu i njega. Taj tužni i nesrećni dečak je želeo da pobegne od kuće, pa je i majku nagovarao na to. No, majka mu je svaki put odgovarala da nemaju gde da pobegnu* (dok je Gringo ovo pričao, Damjanov otac se lagano povlačio unazad, da bi napokon nestao u masi). *Nesrećni dečak poželeo je više puta da umre, ali je znao da bi to njegovu majku rastužilo. Ali neka dečak ne bude tužan. Sa jedne velike i sjajne zvezde dolazi mu ispunjenje obe želje...*“

Damjan je otišao, držeći jednom rukom majku, dok je u drugoj nosio rashodovan kišobran. Gringo je ubrzo prodao i ostala dva kišobrana.

Svet se razišao, a ja sam ostao uz njegovu praznu tezgu. Upitao sam ga: „Kako ste znali?“ Nije me ni pogledao: „Ispričati priču isto je što i zaroniti duboko u sebe i slušaoca. Ispričati priču znači spustiti se do dna sopstvene duše i duše onoga koji te sluša. Što je veća i moćnija priča, to je dublji silazak. Prava priča je isto kao i zidanje visoke zgrade, za koju je neophodno iskopati duboke temelje“.

Nisam ga video sve do sledeće seoske slave. Ponovo je bio ušuškan između tezgi, s tim što je sada nudio nekoliko dlakavih repova: „Gospodo moja draga, ovo su magični veveričji repovi. Muškarac koji

neko vreme šašolji svoj ud ovim repom, postaje prava muškarčina. Od ovog repa će se i dedin ukrutiti“. Seljaci su ga okružili. Bilo je smeha, a neko je prokomentarisao: „Vidi ti bečara!“ Tako je Gringo dobio i prezime – Bečar.

Svi su repovi rasprodati, sem jednog koji je poklonjen. Gringo Bečar je poslednji rep diskretno stavio u ceger Damjanove majke, koja je stajala po strani. Spuštao se letnji sumrak i centar sela se praznio. Upitao sam ga: „Zar stvarno veruješ u tu priču o repovima?“ Opet me nije ni pogledao: „Neko je rekao da je proročanstvo presuda, koju sopstveni strah, ali i sopstvena želja – ispunjava“.

Sledeće godine se na tezgi Gringa Bečara našlo nekoliko pozlaćenih pera. Bečar je tvrdio da ova pera pomažu da čovek smogne snage i pusti onoga koga zaista voli. Za to je potrebno dočekati blagi, topli vetar. Tri puta protrljati pero, a zatim ga predati vetru. Dok je objašnjavao upotrebu čudesnog pera, ugledao sam Damjana, kako ide sredinom ulice, između tezgi. Držao je oca za ruku, a ispred njih dvojice je koračala majka, gurajući kolica sa bebom.

Prodaja pozlaćenih pera nije išla dobro kao prodaja kišobrana i veveričjih repova. Prodato je samo jedno pero. Kupio ga je pekar Milutin, čija je žena već nekoliko dana bila u komi, usled izliva krvi u mozak. Ponovo sam ostao poslednji uz njegovu tezgu. Obratio mi se iako ga ništa nisam pitao: „Znam šta misliš. Malo kišobran u vetar, malo pero u vetar... No, postoji razlika, iako i jedan i drugi vetar pripadaju vetrovima isceljenja. Prvi je olujni, drugi je mazni – više teši

svojom toplinom. A, to što misliš da sam danas lošije prošao jer sam prodao samo jedno pero, grdno se varaš. Pa, ja sam i došao ovamo zbog čoveka koji je jedini danas pazario kod mene. Žena mu poslednjih večeri dolazi u san i moli ga da potpiše da je isključe sa aparata. Moli ga da je pusti, ako je istinski još uvek voli“.

Čitao mi je misli...

Poslednji put sam ga video prošle godine. Na njegovoj „poni“ tezgi je bilo nekoliko oslikanih svilenih marama. Preporučivao ih je tako što je govorio da su oslikane bojom koja se dobija kada se pomeša mrak iz podruma, u kom je po kazni bio zatvoren jedan dečak i prah sa krila plavog leptira. Tvrдио je da majke koje nose ovu maramu više neće podići ni glas, a kamoli ruku na svoje dete.

S obzirom na to da nije bilo nijednog kupca, Gringo Bećar je na kraju dana poklonio dve marame – jednu dečaku koji je iza poslednjih tezgi prodavao lubenice, a drugu mališanu koji je čučao u traktorskoj prikolici i nekoga čekao. „Dajte ove marame majkama“, rekao im je.

Nisam ni sumnjao da zna kome je i zašto poklonio marame.

Pre no što smo se rastali rekao mi je: „Više se nećemo videti. Krećem u potragu za jednom rečju. Znam da te interesuje koja je to reč i zato dobro slušaj. Uvek dođe trenutak kada poslednji put na nas pomisli jedina preostala živa osoba koja nas pamti. To je naše konačno iščeznuće i morala bi postojati

posebna reč za taj trenutak. Eto, ja odoh tu reč da pronađem...

I, otišao je. Za četiri godine njegovog pojavljivanja na seoskoj slavi, niko nije uspeo da sazna ni odakle dolazi ni kuda odlazi. Ipak, i ove godine je te-zga Gringa Bečara ponovo bila na svom mestu, a na njoj je bio samo crni šešir. Damjan, sada već momčić, prišao je i u pola glasa mi rekao: „Prošle nedelje, kada je bila ona oluja, video sam ga kako leti ka zvezdama. U ruci je držao stari kišobran“.

I, eto, meni ostaju samo dve stvari: da u ved-rim noćima gledam u nebo ne bi li pronašao njegovu adresu i da napomenem da je ova priča napisana umesto pozlaćenog pera bačenog u vetar... Putuj ča-robnjaku!

SADRŽAJ

Žmurke ili Uvod u čitanje	5
Bure	7
Melem	14
Nevesta	20
Osmeh	27
Pećina	35
Bajka	42
Spremačica	48
Tezga	55
Pismo	60
Snovi	66
Pogovor (Ljiljana Pešikan-Ljuštanović)	
Čudo obične ljubavi	89